

ВИСТАВКА ПОЛОТЕН ВАСИЛЯ БАРКИ

У Національному музеї літератури України впродовж кількох місяців тривала виставка малярських робіт одного з дуже неординарних літераторів української еміграції Василя Барки, що мала назву “Світ очима душі”. На думку дослідників, у спадку цього письменника налічується всього близько 30 картин.

Виставка в музеї стала своєрідною сенсацією. Адже, на жаль, художні полотна В. Барки, дивовижної особистості й оригінального творця, в Україні практично невідомі. Утім не можна стверджувати, що й літературна його творчість – поета, прозаїка, есеїста, літературного критика, літературознавця, перекладача, релігійного мислителя, сповідника ідеї відродження християнської України – уже добре знана й досліджена. Так само не має належного резонансу і його незвичайна доля – “людини від Бога”, містика, котрий одним із небагатьох, удостоївся духовного видіння реальності Ісуса Христа й пережив не одне Господнє диво. Хоча тепер знаємо зі спогадів Микола Руденка й Мирослава Мариновича також і про їхній власний містичний досвід. Що ж до Барки, то, певно, саме це спонукало його обрати спосіб життя білого ченця, а власну літературну й малярську творчість розцінювати як своєрідне служіння Божому промыслу. Бо ж, на його переконання, поезія й мистецтво (у найвищому сенсі) мають бути виразниками ласкавого поклику Божого до кожної людської душі. Властиво так він і писав: у таборах Ді-Пі, коли належав до МУРу, у гомінких містах Америки, де тяжко працював переважно чорноробом, у тихому, ніби наближеному до Неба селищі Глен Спей, у якому прожив останні 32 роки. Саме в Америці Барка створив провідні поетичні, прозові й літературно-критичні тексти (майже 40 томів), кілька п’єс та переклади з Данте, Шекспіра, Гоголя і, звісно ж, художні полотна.

Щодо малярства, то на виставці художні роботи В. Барки були експоновані вперше – як в Україні, так, очевидно, і за її межами. Вони потрапили до музею 1998 р. через Комісію з повернення національних культурних цінностей і складають колекцію із 21 полотна. Усі роботи виконані в авторській техніці – малюнка пастеллю (з додаванням лаку для фіксації зображеного) на спеціальних диктових чи фанерних дощечках. На звороті кожної з них рукою самого Барки вказана назва роботи, авторство та зазвичай – рік написання.

За принцип побудови виставки “Світ очима душі” було обране Барчине розуміння Всесвіту як Божого храму. А отже, і розміщення та екскурсійна інтерпретація зображених на його полотнах переважно гірських пейзажів – як невеличких фрагментів Божого творива, переданих пензлем художника-духовидця. Напевно, саме через це невеликий експозиційний зал із двадцятьма малярськими роботами В. Барки, що цілком відчутно випромінювали світло і стишену радість, сприймався не лише як мистецька, а й духовна оаза.

Як можна судити з полотен Барки, у нього тонко розвинуте відчуття перспективи й гармонії. Колористика полотен м’яка, з переважанням зелено-блакитних барв і ніби розсіяного світла, що зазвичай слугують тлом зображуваного. Автор також удається до інсталяції сюжетотворчої вохри – від жовто-помаранчевої аж до брунатно-кармінної з відтінками рожевого та бузкового. До того ж, попри відчутну колористично-настроєву стишеність, його полотнам також притаманна світла струмуюча енергія. Вона досягається не стільки м’якістю фарб, скільки нетривіальним і органічним їх поєднанням (зразка впорядкованості й вищої логіки барв при дисперсії світла у веселці). Утім зводити оригінальність художніх робіт письменника лише до джерел колористики й енергетики, певно, хибно. Цим полотнам, як властиво і його поезії, притаманне поєднання принаймні двох планів – того, що бачить око, і того, що відчуває душа. Відтак постає враження, що картини відтворюють цілком реальні краєвиди, які також містять у собі відчуття вічності. Напевно, саме цим експоновані в музеї пейзажі чимось перегукуються з полотнами Чурльоніса, Реріха й Волошина. Назагал складається враження, що Барчине малярство – це зображення земних краєвидів, побачених духовними очима віруючого як відсвіт Неба на землі.

Отримано 20 листопада 2017 р.

*Павлина Дунай
м. Київ*